

REZOLUCIJA (EU) 2020/1857 EUROPSKOG PARLAMENTA**od 14. svibnja 2020.****s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća Shift2Rail za financijsku godinu 2018.**

EUROPSKI PARLAMENT,

- uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća Shift2Rail za financijsku godinu 2018.,
 - uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0055/2020),
- A. budući da je zajedničko poduzeće Shift2Rail („Zajedničko poduzeće”) osnovano u lipnju 2014. na razdoblje od deset godina Uredbom (EU) br. 642/2014 ⁽¹⁾;
- B. budući da su članovi osnivači Europska unija, koju predstavlja Komisija, i partneri iz željezničkog sektora (ključni dionici, uključujući proizvođače željezničke opreme, željezničke prijevoznike, upravitelje infrastrukture i istraživačke centre) te da drugi subjekti mogu sudjelovati u Zajedničkom poduzeću kao pridruženi partneri;
- C. budući da su ciljevi Zajedničkog poduzeća postizanje jedinstvenog europskog željezničkog prostora; povećanje atraktivnosti i konkurentnosti europskog željezničkog prostora; osiguranje modalnog prelaska s cestovnog prometa te održavanje vodeće pozicije europske željezničke industrije na svjetskom tržištu;
- D. budući da je Zajedničko poduzeće u svibnju 2016. započelo sa samostalnim radom;

Općenito

1. napominje da je prema izvješću Revizorskog suda o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća za financijsku godinu 2018. („Izvješće Revizorskog suda”) računovodstvena dokumentacija vjerno prikazana u svim bitnim aspektima te da su njegovo financijsko stanje na dan 31. prosinca 2018. i rezultati poslovanja, novčani tokovi i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom u skladu s odredbama financijskih pravila Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je donio računovodstveni službenik Komisije;
2. potvrđuje da se u izvješću Revizorskog suda navodi da su transakcije povezane s godišnjom računovodstvenom dokumentacijom Zajedničkog poduzeća za financijsku godinu 2018. u svim značajnim aspektima zakonite i pravilne;
3. napominje da najveći mogući doprinos EU-a aktivnostima Zajedničkog poduzeća iznosi 450 000 000 EUR, a isplaćuje se iz programa Obzor 2020.; napominje da sektorski partneri uključeni u Zajedničko poduzeće doprinose sredstvima u iznosu od najmanje 470 000 000 EUR, od čega najmanje 350 000 000 EUR čine doprinosi u naravi i novčani doprinosi za operativne aktivnosti i administrativne troškove Zajedničkog poduzeća, a najmanje 120 000 000 EUR doprinosi u naravi za dodatne aktivnosti Zajedničkog poduzeća;
4. napominje da je učinkovita komunikacija ključna sastavnica uspješnih projekata koji se financiraju sredstvima Unije; smatra da je važno povećati vidljivost postignuća Zajedničkog poduzeća i širiti informacije o njihovoj dodanoj vrijednosti; poziva Zajedničko poduzeće da provodi proaktivnu komunikacijsku politiku širenjem rezultata svojih istraživanja među javnosti, primjerice putem društvenih medija ili drugih medija, te na taj način podigne razinu osviještenosti javnosti o učinku potpore Unije, s posebnim naglaskom na uvođenju na tržište;

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EU) br. 642/2014 od 16. lipnja 2014. o uspostavi zajedničkog poduzeća Shift2Rail (SL L 177, 17.6.2014., str. 9.).

5. traži od Suda da ocijeni razboritost i pouzdanost metodologije za izračun i vrednovanje doprinosa u naravi; procjenom se ocjenjuje oblik i pouzdanost smjernica za provedbu postupka doprinosa u naravi kako bi se pomoglo u procesu planiranja, izvješćivanja i certificiranja doprinosa u naravi;

Upravljanje proračunom i financijama

6. napominje da je konačni proračun za financijsku godinu 2018. koji je bio dostupan za izvršenje uključivao odobrena sredstva za preuzimanje obveza u iznosu od 84 756 000 EUR i odobrena sredstva za plaćanja u iznosu od 71 890 204 EUR; ističe da su stope korištenja za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i za plaćanja iznosile 100 % odnosno 82,3 %, što se smatra niskom razinom, posebno za odobrena sredstva za plaćanja; prima na znanje da je stopa izvršenja za odobrena sredstva za plaćanje niža od očekivane zbog pravne odluke oko članstva u Zajedničkom poduzeću koja još nije donesena; konstatira nisku stopu izvršenja odobrenih sredstava (63,4 %) za plaćanje u glavi 2. (administrativni rashodi, koji čine 3 % proračuna Zajedničkog poduzeća) zbog kašnjenja dobavljača u fakturiranju u sklopu višegodišnjih okvirnih ugovora; međutim napominje da su većina plaćanja koja je Zajedničko poduzeće izvršilo 2018. bila međuplaćanja za projekte u okviru programa Obzor 2020. koji su odabrani na temelju poziva na podnošenje prijedloga iz 2015. i 2016., te isplate predfinanciranja za projekte u okviru programa Obzor 2020. koji su odabrani na temelju poziva na podnošenje prijedloga iz 2018. godine;
7. napominje da je Zajedničko poduzeće do kraja 2018. od 411 200 000 EUR (uključujući 158 900 000 EUR kao maksimalni novčani doprinos Unije i novčani doprinos sektorskih partnera za administrativne troškove Zajedničkog poduzeća u iznosu od 6 500 000 EUR) preuzelo obveze u iznosu od 84 756 000 EUR i isplatilo 59 155 000 EUR za provedbu svojeg prvog kruga projekata; iz toga proizlazi da je Zajedničko poduzeće dosad sklopilo međuovisne višegodišnje sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore o javnoj nabavi za provedbu 39 % svojeg programa za istraživanje i inovacije, u skladu sa svojim višegodišnjim programom rada;
8. prima na znanje činjenicu da su od 350 000 000 EUR doprinosa koje sektorski partneri trebaju dati za operativne aktivnosti i administrativne troškove Zajedničkog poduzeća ti partneri do kraja 2018., odnosno četiri mjeseca nakon što je Zajedničko poduzeće započelo s provedbom svojih prvih projekata u okviru programa Obzor 2020., prijavili doprinose u naravi za operativne aktivnosti u iznosu od 63 700 000 EUR, od čega je potvrđeno 21 700 000 EUR; napominje da su od 120 000 000 EUR doprinosa koje trebaju dati za dodatne aktivnosti Zajedničkog poduzeća, sektorski partneri potvrdili 6 500 000 EUR novčanih doprinosa za ostale aktivnosti izvan plana rada Zajedničkog poduzeća;
9. primjećuje da su na kraju 2018. ukupni doprinosi sektorskih partnera iznosili 252 300 000 EUR, dok su novčani doprinosi Unije iznosili 158 900 000 EUR;
10. napominje da je 2018. Zajedničko poduzeće potpisalo 17 ugovora o bespovratnim sredstvima kao rezultat poziva na podnošenje prijedloga iz 2018. i da je vrijednost aktivnosti u području istraživanja i inovacija povezanih s tim pozivima iznosila 152 600 000 EUR, koje je Zajedničko poduzeće trebalo sufinancirati u maksimalnom iznosu od 77 300 000 EUR; konstatira da su ostali članovi pristali ograničiti svoje zahtjeve za sufinanciranje na 44,44 % ukupnih projektnih troškova, što je najniži ukupni iznos za program Obzor 2020.; sa žaljenjem napominje da je u pozivu 2018. sudjelovalo samo 76 malih i srednjih poduzeća (naspram 120 u 2017.), dok je za financiranje odabrano njih 40 (21,6 % svih sudionika odabranih za financiranje), naspram njih 50 u 2017.;

Uspješnost

11. napominje da će se treći skup ključnih pokazatelja uspješnosti razviti na temelju prvih rezultata programa Obzor 2020. zbog prirode projekata; osim toga, prima na znanje da je Zajedničko poduzeće nastavilo s razvojem modela ključnih pokazatelja uspješnosti radi utvrđivanja doprinosa istraživačkih i inovacijskih aktivnosti njegovu reguliranju; napominje da taj rad još traje i da su prvi rezultati predstavljeni pred Upravnim odborom u prosincu 2018.;
12. primjećuje da je omjer troškova upravljanja (administrativni/operativni proračun) i dalje ispod 5 %, što upućuje na prilično racionalnu i učinkovitu organizacijsku strukturu Zajedničkog poduzeća;

13. prima na znanje da je Zajedničko poduzeće pridonijelo stvaranju kontinuiteta i zajedničke vizije za istraživanje željeznica u okviru željezničke zajednice; osim toga, prima na znanje činjenicu da je Zajedničko poduzeće pridonijelo izgradnji povjerenja između sudionika koji inače ne bi imali priliku dijeliti ideje i zajedničke interese izvan trgovinskog konteksta; napominje da bi s vremenom trebalo povećati zastupljenost željezničkih prijevoznika u Zajedničkom poduzeću;
14. napominje da bi Zajedničko poduzeće trebalo doprinijeti rješavanju izazova s kojima se suočava željeznički sektor, s naglaskom na potrebama željezničkog sustava i njegovih korisnika, među ostalim u državama članicama koje na svojem državnom području nemaju željeznički sustav; primjećuje da u tu svrhu Zajedničko poduzeće suradnjom između dionika i država članica provodi program Shift2Rail kao i istraživačke i inovacijske aktivnosti u željezničkom sektoru u Europi; napominje da bi posebnu pozornost trebalo posvetiti promicanju konkretnih mjera za uklanjanje preostalih tehničkih prepreka jačanju interoperabilnosti, kao i djelovanju kojim se podupire integriranije, učinkovitije i sigurnije željezničko tržište Unije, pri čemu bi krajnji cilj trebao biti ostvarivanje jedinstvenog europskog željezničkog prostora;
15. napominje da je Zajedničko poduzeće 2018. objavilo poziv na podnošenje prijedloga za bespovratna sredstva, koji je bio ograničen na njegove članove, i to kao program paušalnog financiranja; međutim, financijski stručnjaci uključeni u fazu evaluacije bespovratnih sredstava otkrili su određena odstupanja u financijskim prijedlozima; Zajedničko poduzeće iskoristilo je pripremnu fazu za bespovratna sredstva kako bi analiziralo objašnjenja korisnika za odstupanja i ispravilo paušalni iznos ako je to bilo opravdano; poziva Zajedničko poduzeće da nastavi jačati financijske podatke u svojoj bazi podataka korisnika i da u sažetom izvješću o evaluaciji objavi važne primjedbe financijskih stručnjaka; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća prema kojemu se strogo prate svi pravni i financijski aspekti Odluke Komisije C(2017)7151 ⁽²⁾, dok se dužnosnik za ovjeravanje pobrinuo da se uzmu u obzir svi tehnički i financijski komentari stručnjaka; nadalje, uzimajući u obzir preporuku Revizorskog suda, cjelokupni proces bit će dodatno unaprijeđen u okviru poziva na podnošenje prijedloga za 2019. godinu;
16. napominje da, prema godišnjem izvješću o radu Zajedničkog poduzeća za 2018. godinu, ključni pokazatelji uspješnosti u pogledu rodne ravnoteže za tu godinu ukazuju na vrlo mali postotak žena u Upravnom odboru (samo 15 %) te na činjenicu da su žene činile 34 % predstavnika Zajedničkog poduzeća i 40 % znanstvenog odbora;

Odabir osoblja i zapošljavanje

17. napominje da je Zajedničko poduzeće 2018. zaposlilo dva upućena nacionalna stručnjaka u skladu s planom radnih mjesta te je uz suglasnost nadležnih tijela za proračun zaposlilo još jednog nacionalnog stručnjaka na razdoblje od godinu dana radi zamjene jednog voditelja programa;
18. prima na znanje da su na kraju 2018. Zajedničko poduzeće činila 22 zaposlenika, dok ih planom radnih mjesta predviđeno 23;

Unutarnja kontrola

19. napominje da je Zajedničko poduzeće uspostavilo pouzdane postupke *ex ante* kontrole na temelju pregleda financijske i operativne dokumentacije te da je Zajednička služba za reviziju Komisijine glavne uprave za istraživanje i inovacije („Zajednička služba za reviziju”) odgovorna za *ex post* reviziju zahtjeva za povrat troškova za projekte u okviru programa Obzor 2020.; napominje, nadalje, da je stanje na kraju 2018. pokazalo da su najvažniji standardi unutarnje kontrole u velikoj mjeri provedeni, dok je neke mjere trebalo do kraja provesti 2019., posebno u pogledu revizije modela ključnih pokazatelja uspješnosti;
20. prima na znanje podatak Revizorskog suda u skladu s kojim je stopa preostale pogreške za program Obzor 2020. bila ispod praga značajnosti, u visini od 0,97%; uzima u obzir da je Zajedničko poduzeće na kraju 2018. moglo temeljiti svoj izračun stope pogreške na četirima *ex post* revizorskim izvješćima, od kojih se jedno odnosilo na reviziju na temelju rizika, a tri na reprezentativni uzorak Zajedničkog poduzeća;

⁽²⁾ Odluka Komisije C(2017)7151 od 27. listopada 2017. o odobravanju primjene nadoknade na temelju paušalnog iznosa za prihvatljive troškove djelovanja u okviru programa Obzor 2020. za istraživanje i inovacije i u skladu s Programom istraživanja i osposobljavanja Europske zajednice za atomsku energiju (2014. - 2018.).

21. prima na znanje činjenicu da služba za unutarnju reviziju vrši ulogu unutarnjeg revizora Zajedničkog poduzeća i u tom smislu neizravno podnosi izvješće upravnom odboru i izvršnom direktoru; prima na znanje da je prva revizorska misija utvrdila profil rizika Zajedničkog poduzeća u cilju određivanja trogodišnjeg plana unutarnje revizije; primjećuje da je strateški plan unutarnje revizije koji je donijela Služba za unutarnju reviziju za razdoblje 2017. - 2019. predstavljen u lipnju 2017.; nadalje, u skladu s tim planom revizije, Služba za unutarnju reviziju provela je 2018. ograničen pregled provedbe standarda unutarnje kontrole; sa zadovoljstvom napominje da je od pet preporuka koje su bile upućene upravi radi otklanjanja utvrđenih nedostataka i koje još nisu bile u potpunosti provedene, samo jedna od njih još uvijek zahtijevala provedbene mjere u 2019. godini;
22. sa žaljenjem napominje da do kraja 2017. u zajedničke alate Komisije za upravljanje bespovratnim sredstvima u okviru programa Obzor 2020. i njihovo praćenje nisu u cijelosti uvedene posebne izmjene potrebne za obradu doprinosa u naravi koje prima Zajedničko poduzeće; međutim, napominje da je izvršni direktor 2018. potvrdio te doprinose u naravi;
23. konstatira da je Komisija provela privremenu evaluaciju operativnih aktivnosti Zajedničkog poduzeća u okviru programa Obzor 2020. za razdoblje od 2014. do 2016.; napominje da je Upravni odbor pripremio akcijski plan te da ga je usvojio u lipnju 2018.; prima na znanje da se u okviru aktualnog Financijskog okvirnog programa neće uzeti u obzir sve preporuke iz privremene evaluacije; ipak napominje da su neke mjere iz akcijskog plana već započete, dok se očekuje da će druge mjere biti provedene do 2020. godine;

Ostala pitanja

24. inzistira na važnosti suradnje između Zajedničkog poduzeća i Agencije Europske unije za željeznice (ERA); prima na znanje sudjelovanje ERA-e na sastancima Upravnog odbora Zajedničkog poduzeća i u skupinama koje su izradile višegodišnji akcijski plan; napominje da je Zajedničko poduzeće procijenilo zahtjeve za istraživanje i inovacije iz ERA-e kako bi se izbjegle aktivnosti koje se preklapaju i kako bi se povećala učinkovitost korištenja javnih sredstava;
25. napominje da je 2018. godine jedan pridruženi član postao podružnica u stopostotnom vlasništvu jednog člana osnivača, čime je povećana zastupljenost članova osnivača u Upravnom odboru; primjećuje da se odredbama trenutnog pravnog okvira Zajedničkog poduzeća ne uzimaju dovoljno u obzir korporativna preuzimanja među sektorskim partnerima Zajedničkog poduzeća i posljedice koje bi ona mogla imati na uravnoteženu zastupljenost članova u Upravnom odboru; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća da pravni okvir uspostavljen u Zajedničkom poduzeću ne omogućuje povećanje utjecaja nekog od članova osnivača na postupak donošenja odluka i upravljanje u cjelini; napominje da će se zaključci Revizorskog suda uzeti u obzir prilikom eventualnih izmjena pravila;
26. napominje da je privremena evaluacija Zajedničkog poduzeća dovršena u vremenskom roku utvrđenom u njegovu pravnom okviru; sa zabrinutošću primjećuje da ona ipak nije mogla pružiti najbolju dodanu vrijednost za postupak donošenja odluka Zajedničkog poduzeća u toj ranoj fazi njegova rada; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća prema kojemu je evaluacija provedena u ranoj fazi postojanja Zajedničkog poduzeća, no to je bila obveza u skladu s pravilima o Zajedničkom poduzeću i cjelokupnim programom Obzor 2020;
27. primjećuje da su stope fluktuacije zaposlenika u posljednje dvije godine u cijelosti posljedica fluktuacije ugovornih djelatnika; pozdravlja korake koje je Zajedničko poduzeće poduzelo kako bi se moglo nositi s tom situacijom; napominje da je Zajedničko poduzeće koristilo usluge privremenog osoblja, koje je činilo oko 17 % ukupnog broja zaposlenih; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća prema kojemu osnovni razlozi proizlaze iz postojećeg Plana radnih mjesta, koji mu ne omogućuje da ponudi jednako povoljne ugovorne uvjete kao ostala tijela i institucije; napominje da su uspostavljene neobvezujuće mjere kako bi se snizile visoke stope fluktuacije; poziva Komisiju da prati taj problem;

Promet i turizam

28. ističe da su ciljevi Zajedničkog poduzeća ostvarivanje jedinstvenog europskog željezničkog prostora te povećanje atraktivnosti i konkurentnosti željezničkog sustava Unije; ističe da će željeznički prijevoz biti ključan u budućim mjerama Unije za promicanje prijelaza na mobilnost s niskom razinom emisija i uklanjanje negativnih vanjskih učinaka; ističe da Zajedničko poduzeće treba dobiti potrebne financijske, materijalne i ljudske resurse kako bi ostvarilo te ključne ciljeve i doprinijelo stvarnoj promjeni u modalnom prelasku;
29. napominje da je Zajedničko poduzeće javno-privatno partnerstvo koje je uspostavljeno 2014. u sklopu Okvirnog programa Obzor 2020.; dodaje da se program Shift2Rail zajednički financira doprinosom Unije (koji čini operativni proračun Zajedničkog poduzeća) i doprinosom u naravi drugih članova, tj. osam članova osnivača (osim EU-a) i 19 pridruženih članova;

30. napominje da je 2018. Zajedničko poduzeće ostvarilo napredak u postizanju svojih ciljeva, tj. u provedbi programa Shift2Rail uz dobro, djelotvorno i učinkovito upravljanje financijama; ističe da je 2018. došlo do napretka u aktivnostima istraživanja i inoviranja koje su pokrenutu prethodnih godina, a sada su već u uznapredovaloj fazi te se u većini slučajeva odvijaju brzo; konstatira da je novi val aktivnosti u području istraživanja i inoviranja (poziv iz 2018.) započeo krajem godine; dodaje da se procjenjuje da će ukupan trošak projektnih aktivnosti u 2018. iznositi 83 400 000 EUR;
31. naglašava da je potrebno povećati privlačnost željeznica za prijevoznike i putnike kako bi se postigao trajan prijelaz s cestovnog na željeznički promet te napominje da će sljedećih pet godina biti ključno za uspjeh željeznice, kao i da Zajedničko poduzeće ima ključnu ulogu u tome da željeznica postane jeftinija, učinkovitija i privlačnija;
32. naglašava da skretnice, odnosno neispravne skretnice, predstavljaju 25 – 30 % cjelokupnog održavanja željezničke mreže te da na njih otpada znatan dio infrastrukturnih troškova; pozdravlja napore Zajedničkog poduzeća u povećanju pouzdanosti sustava i smanjenju troškove;
33. pozdravlja ciljeve Zajedničkog poduzeća u vezi s time da se prepolove troškovi životnog ciklusa željezničkog sustava, da se udvostruči kapacitet, a pouzdanost i točnost poboljšaju za 50 %; traži da se Zajedničkom poduzeću stave na raspolaganje ljudski i financijski resursi potrebni za postizanje tih ciljeva;
34. pozdravlja napore koje Zajedničko poduzeće ulaže u uvođenje automatskog upravljanja vlakom (ATO); upozorava da je u sektoru cestovnog prometa ostvaren veći napredak u pogledu automatizacije;
35. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće u sklopu godišnjeg programa rada za 2018. svojem Upravnom odboru odlučilo predložiti usvajanje mehanizma jednokratnog iznosa bespovratnih sredstava, koji je potom proveden putem pilot-mjere jednokratnih iznosa u dijelu poziva za 2018. koji se odnosio na članove;
36. smatra da je, kako bi se osigurala pravna jasnoća postupka donošenja odluka i općeg upravljanja Zajedničkim poduzećem, iznimno važno pojasniti odredbe pravnog okvira Zajedničkog poduzeća u pogledu spajanja poslovnih subjekata među sektorskim partnerima, kao i njihove posljedice za članstvo u Upravnom odboru; stoga poziva Vijeće da razmotri to pitanje primjerice usvajanjem izmjena Uredbe Vijeća (EU) br. 642/2014;
37. napominje da je 2018. godine, pored 15 reprezentativnih revizija i jedne revizije na temelju rizika, koje su započete 2017., Zajedničko poduzeće pokrenulo 14 reprezentativnih revizija svojih transakcija i jednu reviziju na temelju rizika, čime je revizijama Zajedničkog poduzeća izravno obuhvaćen ukupni iznos od 4 660 000 EUR; napominje da ukupna stopa otkrivene pogreške za tri reprezentativne revizije i jednu reviziju na temelju rizika, koje su bile dovršene do 31. prosinca 2018., iznosi 0,94 % prema jednostavnom prosjeku i 1,19 % prema ponderiranom prosjeku; napominje da su sve ostale stope pogreške (reprezentativne i preostale), iako ograničene u pogledu obuhvaćenih sredstava, također manje od ciljanog praga od 2 %;
38. pozdravlja kontinuiranu provedbu strategije Zajedničkog poduzeća za borbu protiv prijevara 2017. - 2020., koja ni u jednom slučaju nije rezultirala pomnim promatranjem zbog procijenjenog visokog rizika od prijevara, kao i činjenicu da nijedan predmet nije proslijeđen OLAF-u radi provođenja istrage.